

PREDGOVOR

Tokom 90-tih godina došlo je do intenziviranja međunarodnog ekonomskog povezivanja i u skladu s tim rastuće integrisanost svetskog tržišta, kao i do daljeg strukturiranja uslova za liberalizaciju tokova robe, usluga i kapitala. Ovi procesi, neposredno se vezuju za uspostavljanje nove tehno-ekonomske paradigme svetske privrede u kojoj informacione i komunikacione tehnologije posebno dobijaju na značaju, menjajući ukupan način rada i poslovanja na svim nivoima od države, preko preduzeća, do pojedinca.

Elektronske veze i komunikacije omogućavaju neprekidno poslovanje uz visoku efikasnost, niže troškove i manje grešaka i propusta. U ovakvim okolnostima ispoljavaju se ključne karakteristike procesa globalizacije, koje dovode u pitanje tradicionalne postulate međunarodne trgovine i ukupnog međunarodnog poslovanja i suštinski redefinišu poimanje međunarodne konkurentnosti tražeći od svih igrača na tržištu da se prilagode novim informatčkim uslovima rada i poslovanja.

Omogućavajući nesmetani informacioni tok na svim nivoima, veliku transparentnost podataka, informacija, znanja i značajnu dostupnost svih delova tržišta kako velikim tako i malim srednjim i malim učesnicima, informaciono-komunikacione tehnologije otvaraju nove perspektive za vlade, kompanije i ljude pojedinačno. Sa druge strane, veća ili manja dostupnost i raspoloživost informaciono-komunikacionih potencijala vodi ka novim linijama razdvajanja između onih koji su shvatili značaj i adekvatno počeli da primenjuju nove informaciono-komunikacione alate i tehnologije i onih koji to nisu sagledali i nisu dali dovoljan stepen prioriteta transformaciji svojih ekonomija prema društvima zasnovanim na znanju i korišćenju informaciono-komunikacionih potencijala.

U savremenoj fazi razvoja malo je aktivnosti u kojima informaciono-komunikaciona tehnologija ne igra direktnu ili indirektnu ulogu. Informaciono-komunikacione tehnologije predstavljaju "nerve i arterije" savremene informacione ekonomije olakšavajući i podržavajući globalne tokove informacija, kapitala, ideja, robe, usluga i ljudi. Na taj način, informaciono-komunikacione tehnologije direktno transformišu savremene načine poslovanja, trgovanja i

organizaciju samih tržišta. Takođe, one revolucionišu način učenja i podele znanja i omogućavaju značajno veće učešće svih država, regiona, kompanija i pojedinaca u poslovanju, doprinoseći tako promociji i ubrzanju ukupnog ekonomskog, društvenog i ljudskog razvoja u svetu.

Pristup pisanju ove knjige počiva na polaznoj relaciji izmedju tehnologije i ekonomije, koje se medjusobno podržavaju i uslovljavaju. Ekonomski razlozi i potrebe efikasnog i rentabilnog poslovanja traže informacionu tehnologiju kao put koji vodi ostvarenju postavljenih ciljeva, s jedne strane. S druge strane, tehnološki razvoj postaje onaj dinamični faktor, koji stalno podiže nivo konkurentnog poslovanja i postizanje ekonomskih ciljeva otežava, za sve privredne subjekte, kompanije, koji postanu nedovoljno inovativni, dinamični i fleksibilni. U skladu sa tim, novi uslovi poslovanja nameću i potrebu da se studenti posebno ekonomskog i informatičkog profila obrazovanja na različitim smerovima od trgovine, marketinga, menadžmenta, preko bankarstva i informacionih sistema upoznaju sa navedenim tendencijama u svetskoj privredi i poslovnoj praksi i savladaju znanja iz obe oblasti paralelno - ekonomije i informatike, stižući na taj način sposobnost da odgovore izazovima novih radnih mesta u izmenjenim uslovima savremenog poslovanja.

Struktura knjige postavljena je tako da daje potrebna znanja o konceptu elektronskog poslovanja podržanog Internetom, World Wide Web-om i povezanim tehnologijama. Odabrane tematske jedinice obezbeđuju studentima razumevanje šire tehno-ekonomske problematike od osnovnih pokretača i prednosti elektronskog poslovanja (posebno u B2B i B2C segmentu), preko konvergencije tehnologija i ostvarivih mogućnosti u poslovanju, izazova tehnološkog napredka i dinamike, pravnog i institucionalnog okvira neophodnog za realizaciju e-poslovanja, kadrovskih i obrazovnih izazova novih tehnika poslovanja, do organizacionih i poslovnih barijera primene ovih tehnologija u praksi i strategijama uvođenja e-poslovanja na mikronivou.

Problematici e-poslovanja možete pristupi iz dva ugla: tehnološkog i menadžerskog. Ova knjiga ima menadžerski pristup, ali ne zanemaruje neophodne tehnološke elemente realizacije online transakcija.

Pregled kompletne problematike e-poslovanja podeljen je u 17 poglavlja posvećenih: pojmu informacionog društva, e-ekonomije i osnovama e-poslovanja, infrastrukturi za e-trgovinu, kategorizaciji elektronske trgovine i prednostima i barijerama njenog uvođenja, poslovnim modelima u elektronskoj veleprodaji od EDI-ja do elektronskih tržišta, elektronskoj maloprodaji, upotrebi marketinga u e-trgovini, elektronskim sistemima plaćanja, e-trgovinskoj strategiji i implementaciji u organizacionom i kadrovskom aspektu, javnoj regulativi, standardima, zaštiti intelektualne svojine, globalnim aspektima i izazovima e-poslovanja, primeni e-trgovinskih tehnika u Srbiji i Crnoj Gori.

U knjizi je obradjena savremena teorija i praksa e-poslovanja, s ciljem da se ona koristi kao udžbenik na Beogradskoj poslovnoj školi, Univerzitetu BK i ostalim univerzitetima i školama. Verujem da knjiga može biti od interesa i služiti kao korisno štivo i za širu čitalačku publiku iz poslovnog i upravljačkog sektora.

Zahvaljujem se posebno recenzentima prof. dr Emiliji Vuksanović, prof. dr Borislavu Jošanovu, lektoru prof. Nadi Dragišić i tehničkom uredniku dipl.ing Branku Lazareviću, kao i ostalim saradnicima i prijateljima koji su mi pomogli u toku pisanja ove knjige. Posebno se zahvaljujem mojoj porodici na razumevanju i podršci.

Autor

Beograd, februar 2005.